

טיוטת תקנות להסדרת אופן ניהולם של הליכים נגזרים

עדכוני לקוחות

ביום 14.5.2025 פורסמה טיוטת תקנות החברות (הוראות לעניין תביעה נגזרת והגנה נגזרת), התשפ"ה-2025 ("טיוטת התקנות").¹ טיוטת התקנות נועדה להסדיר את סדרי הדין בבקשות לאישור תביעה נגזרת ("בקשות אישור") ובקשות לגילוי מסמכים מכוח סעיף 198א לחוק החברות ("בקשות גילוי מסמכים").

להלן נסקור מספר חידושים והסדרים במסגרת טיוטת התקנות:²

עיון חובת פנייה לחברה לפני הגשת בקשות גילוי מסמכים

בטיטת התקנות הוחלו סעיפים 194-197 לחוק החברות גם על בקשה לגילוי מסמכים המוגשת בטרם הוגשה בקשה לאישור תביעה נגזרת, כך שקיימת חובה לפנות לחברה בדרישה מקדימה לקבלת מסמכים, לפני הגשת בקשת גילוי מסמכים, זאת באופן דומה לדרישה הקבועה בחוק החברות שעניינה פנייה מקדימה לחברה בטרם הוגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת.

שינוי זהות המשיבים לבקשה לגילוי מסמכים לעומת המצב הנוהג כיום

טיוטת התקנות קובעת, כי המשיבה לבקשה לגילוי מסמכים היא החברה בלבד, כאשר הנתבעים הפוטנציאליים (נושאי משרה ואחרים) יפורטו על ידי המבקשים, אך לא יצורפו כמשיבים לבקשה, כפי שלעיתים נעשה כיום.

הסדרת סדרי דין ומועדים

בטיטת התקנות נקבעו עניינים שיש לכלול בבקשות אישור, בבקשות לגילוי מסמכים ובתשובות להן, הוגדר אורך כתבי בי-הדין וכן נקבעו מועדים להגשתם.

טיוטת התקנות מגבילה את היקף העמודים של בקשות אישור והתשובות להן ל-30 עמודים, וכן קובעת מועדי הגשת תשובות לבקשות אישור ובקשות לגילוי מסמכים 90 יום לאחר הגשתן, באופן דומה להסדרים הנוהגים ביחס לתובענות ייצוגיות.

התקנות קובעות שהיקף העמודים לבקשת גילוי מסמכים והתשובה לה יעמוד על 15 עמודים בלבד, בהתחשב ברף הראייתי השונה המוטל על המבקש. הבדלים אלה עשויים להעיד על הבחנה משמעותית שעורך מתקין התקנות ביחס לאופן ניהולה של בקשת אישור לעומת בקשת גילוי מסמכים, אשר עשוי להשליך גם על אופן בחינת הדברים על ידי בית המשפט.

אפשרות הכרעה בהליך נגזר ללא חקירת מצהירים

טיטוט התקנות קובעת כי בית המשפט יהא רשאי להכריע בבקשה לאישור תביעה נגזרת או לגילוי מסמכים, על סמך כתבי הטענות, ללא חקירת עדים במסגרתם. יצוין כי ככל שיעשה בכך שימוש מדובר בקביעה משמעותית, שכן עד כה בקשות אישור ובקשות גילוי מסמכים התנהלו כמעין הליכים עיקריים במסגרתם התנהל הליך בירור מעמיק לרבות באמצעות חקירת עדים ומומחים.

עיגון סמכות בית המשפט לסלק על הסף הליך נגזר

טיטוט התקנות קובעת שהמשיב לבקשת אישור או גילוי יפרט בתשובתו טענות מקדמיות וכן קיומו של פטור שזכאי לו נושא משרה המשיב לבקשה.

הטיטה מסדירה את סמכות בית המשפט לסלק על הסף בקשת אישור או בקשה לגילוי מסמכים, אם ראה בית המשפט שאין בה ממש, ובכלל זה שהבקשה היא תיאורטית או מקדימה את זמנה או שעילות התביעה הלכאוריות נחסמות על ידי פטור שניתן לנתבעים הפוטנציאליים. בדברי ההסבר לטיטוט התקנות מודגש שמדובר ברשימה פתוחה, שאינה שוללת סילוק על הסף מטעמים נוספים, כגון נסיבות בהן נטען שעומדת לנתבעים הגנת שיקול הדעת העסקי.

בנוסף, במסגרת טיטוט התקנות נקבע כי המשיב לבקשת אישור או לבקשת גילוי מסמכים רשאי להגיש בקשה להארכת מועד להגשת טיעונים לגוף הבקשה עד לתום הדיון בטענות המקדמיות, דבר שעשוי להעניק יתרון דיוני משמעותי לחברה המתמודדת עם בקשת האישור או גילוי המסמכים.

עיכוּב הליכים לשם גיבוש עמדת החברה; ועדה מייעצת

טיטוט התקנות מבקשת להסדיר את המקרים בהם יעכב בית משפט את בירורה של בקשה לאישור תביעה נגזרת או בקשה לגילוי מסמכים, לבקשת החברה או מיזמתו של בית המשפט, לשם גיבוש עמדת דירקטוריון החברה באשר לעילת התביעה הנתענת, התשתית העובדתית והמשפטית שבבסיסה וסיכוייה.

טיטוט התקנות מונה רשימה פתוחה של שיקולים שבית המשפט יידרש להם במתן הוראה על עיכוּב הליכים, ובהם: עמדת המבקש, מועד הגשת הבקשה לעיכוּב הליכים; ותרומת העיכוּב לבירור הטענות. עוד נקבע, כי מקום בו החברה מבקשת להקים ועדה מייעצת לצורך גיבוש המלצה לדירקטוריון ישקול בית המשפט גם את הרכב הוועדה, אי תלות חברה והיקף סמכויותיה.

ככל שבית המשפט יורה על עיכוּב הליכים לשם הקמת ועדה מייעצת כאמור, המלצת הוועדה המייעצת שהוגשה לדירקטוריון (על נספחיה), תוגש לבית המשפט. כאשר מוגשת בקשה לאישור הסדר פשרה המבוססת על המלצת ועדה מייעצת, בית המשפט אף רשאי להורות לחברה לגלות מסמכים הנוגעים לעבודת הוועדה והחלטת הדירקטוריון בעניינה.

הקביעות האמורות בטיטה משקפות פסיקה שניתנה בשנים האחרונות בערכאות הדיוניות באשר לגילוי דוח הוועדה ונספחיו ובאשר להבניית שיקול הדעת השיפוטי בכל הנוגע לוועדה מייעצת (המוכרת גם בכינוי "ועדת תביעות"). גילוי פומבי של המלצת הוועדה על נספחיה סוטה מהאיזונים המוכרים בהליכי גילוי מסמכים בהליכים אזרחיים "רגילים", ועשוי להציב את החברה בחשיפה משמעותית ביחס למסד הראייתי (הנרחב על פי רוב) הכלול בנספחי המלצת הוועדה, ואף להציף סוגיות מורכבות הנוגעות לחיסיון ולסודיות מסחרית.

עוד ראוי להעיר כי בדברי ההסבר נזכרת גם אפשרות חשיפת הפרוטוקולים של הועדה המייעצת.

חובת צירוף מסמכים ביחס להליך הגישור בגדרי בקשה לאישור הסדר פשרה

טיוטת התקנות קובעת כי מקום בו גובש הסדר פשרה בהליך גישור, יצורף לבקשה לאישור הסדר פשרה מכתב מן המגשר, שיכלול בין היתר מידע ונתונים כמותיים שעל יסודם גובש ההסדר, דרך חישוב סכום הפשרה, וחווות דעת באשר לסיכונים ולסיכויים לניהול ההליך המגולמים בהסדר הפשרה. זאת באופן דומה להסדר המוצע בהצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024.

בהיבטים אלו טיוטת התקנות מרחיבה באופן ניכר את היקף חשיפתו של בית המשפט למסמכים ומידע שברגיל חוסים תחת חיסיון, במסגרת הליכי גישור, במטרה לשפר את הפיקוח של בית המשפט על סבירות ההסדרים המושגים בגישור.

הוראות לעניין הסתלקות והסדרי פשרה

טיוטת התקנות מבקשת להסדיר את תנאי ואופן הסתלקות של מבקש או תובע ואופן הגשת בקשה לאישור הסדר פשרה, בדומה להסדרה הקיימת בתובענות ייצוגיות. טיוטת התקנות מונה רשימת שיקולים שבית המשפט יביא בחשבון במסגרת החלטתו אם לאשר הסדר פשרה, ובהם שיקולי עלות תועלת וכן שיקולי מדיניות בדבר ההשפעה של הסדר הפשרה על שוק ההון.

טיוטת התקנות מבקשת לקבוע שהסדר פשרה לא יכלול עילות תביעה ובעלי דין שלא נכללו בבקשה לאישור או בהחלטה על אישור תביעה נגזרת (ובבקשת גילוי מסמכים, ברשימת הנתבעים הפוטנציאליים שנמנו בבקשה), ואלו יצורפו רק באישור בית המשפט.

טיוטת התקנות קובעת כי בהסדר הסתלקות ישולם גמול למבקש רק אם צמחה "תועלת ממשית" מבקשתו, ובכך, דומה, מבקשת למתן במידת מה את התמריץ להגשת בקשות סחטניות או קטנוניות, שאינן מצביעות על עילת תביעה ממשית.

הקמת פנקס תביעות נגזרות

במסגרת טיוטת התקנות נקבע כי מנהל בית המשפט ינהל פנקס תביעות נגזרות, בדומה לפנקס תובענות ייצוגיות, אשר יהיה פתוח לעיון הציבור ויפורסמו בו ההחלטות, כתבי בי-דין ובקשות שונות.

הבחנה בין חברות פרטיות לציבוריות

במסגרת טיוטת התקנות נקבע כי תקנות מסוימות לא יחולו על תביעה נגזרת המוגשת בשם חברה פרטית (למעט תביעה נגזרת המוגשת בשם חברת אג"ח בידי נושה). על תקנות אלו נמנות תקנות שעניינן פרסומים בפנקס תביעות נגזרות; עיכוב הליכים לצורך דיון בחברה; איחוד בקשות או תביעות דומות; מינוי תובע, מבקש או בא כוח במקום אלו שהסתלקו.

טיוטת התקנות הועברה לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. כפי שפורסם על ידי משרד המשפטים, טיוטת

התקנות הינה תוצר של עבודת מטה בהמשך להערוך הציבור שהתקבלו ביחס לטיטות התקנות שפורסמה בשנת 2023, בעקבותיהן, כפי שעולה מהשוואה בין הטיטות, הושמטו המנגנונים שהוצעו בגרסה קודמת ביחס למינוי מומחה מטעם בית המשפט לבחינת התשתית הראייתית, וביחס לייצוג החברה על ידי המבקש טרם אישור התביעה הנגזרת.

התקנות המוצעות מהוות צעד חשוב בהסדרת ההליך הנגזר, וצפויות להשפיע על האופן שבו יתנהלו הליכים נגזרים, כמו גם על אופן ההתמודדות של חברות עם הליכים מסוג זה. אף שהשפעתן הכוללת תתבהר רק לאורך זמן ותלויה באופן יישומן המעשי בפסיקה, מדובר בהתפתחות רגולטורית שיש לתת עליה את הדעת הן בניהול ממשל תאגידי תקין והן בניהול ההליכים עצמם.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

¹לקריאת טיטות התקנות לחצו [כאן](#)

²המידע המפורט הינו חלקי ותמציתי בלבד ואינו מחליף את הצורך בעיון מעמיק בנוסח המלא של טיטות התקנות, אינו מהווה חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו בכל דרך ואופן.